

1. See inglaste tabloidleht hakkas ilmuma juba 1903.aastal. Paaril korral (aastatel 1985-87 ja 1997-2002) on kandnud ka lühemat nime. Lehe asutaja Alfred Harmsworth (hilisem lord Northcliffe) pidas algselt ühe penni maksnud lehte naistele suunatuks. Leht on paistnud silma oma julgete ja skandaalsete pealkirjadega – novembris 2004, pärast George W. Bushi tagasivalimist, ilutses üle esilehe pealkiri „How can 59,054,087 people be so DUMB?“. Milline väljaanne?

2. Neile, keda egiptlaste kuurordid eriti ei rahulda, võivad külastada Iisraeli kõige lõunapoolsemat linna, mis paikneb Punase mere põhjatipus. Sadamalinn-puhkekeskus paikneb Aqaba (juutide paralleelnimi ühtib linna omaga) lahe ääres ning seal elab ca 50 000 elanikku. Oletada võib, et märkimisväärse osa linnas viibivatest inimestest moodustavad turistid. Mis linn?

3. *Berberidaceae* on perekond igihaljaid taimi, kuhu kuulub 70 liiki ning mida võib leida looduslikult nii Ida-Aasias kui ka Põhja- ja Kesk-Ameerikas. Eestis kasvatatakse peaaesjalikult läiklehist ..., mille kõige lähem sugulane siinses looduses on kukerpuu. Sealt ka sarnasustena kevadeti kaunid kollased õied ning sügiseti sinakad söödavad marjad. Mis taim perekond? Eestis kasvab peamiselt iluaedades ning eriti kalmistutel.

4. Sir Alex Fergusoni peetakse õigustatult väga hea ninaga jalgpallimängedžeriks. Siiski ei ole olnud ka tema otsused alati puhas kuld ja nii peetakse tema üheks suuremaks valearvestuseks selle 1987. aastal sündinud keskkaitse äramüümist. Noormees sai ManU eest väljakule juba 17-aastasena ning oli klubi liige 2008. aasta kevadeni. Seejärel müüdi aga tagasi klubile, mille süsteemist oli ta välja kasvanud. Seda kõigest 5 miljoni naela eest. Arvestades, et meest peetakse praegu omal positsioonil üheks maailma parimaks, oli tegemist odava hinnaga. Kes?

5. 2008. aasta algul saabus Eesti Kirjanike Liitu kiri ühelt Tallinna reklaamifirmalt, mis soovis teavet küsitava kirjamehe liitumise kohta teise pensionisambaga. Reklaamifirma tahtis kasutada Nordea panga töötajate sünnipäevakaardil tema 1938. aastal kirjutatud luuletust „Ärkamine“. Firma pakkus poeedile 500 kroonist honorari ja lubas ise maksta kõik maksud. Loos ei olekski miskit kummalist ega koomilist, kui kirjamees poleks juba aastakümneid manalamees. Kellest on jutt?

6. Ta (1959-1997) oli 1990. aastate poliitikamaastiku üks värvikamaid kujusid. Tegemist oli väsimatu Setumaa aktivistiga, keda ühtelugu võis kohata pikettidel, petitsioone esitamas, televisioonile kommentaare jagamas jne. Isamaaliitu kuulunud naine oli 1992. aastal loodud ühenduse Petserimaa juht, 1993. aasta oktoobrist oli ta Seto vanematekogu liige. Tegusat naist vedas alt tervis ning niimoodi lahkuski ta meie hulgast kõigest 37-aastasena. Kes?

7. Peatselt on progressiivne üldsus tähistamas oktoobrirevolutsiooni aastapäeva. Samas ei ole Venemaa ainus paik, kus taolise nimega sündmus ajaloos on aset leidnud. Ühes Ladina-Ameerika riigis tähistab sama mõiste kauaaegse diktaatori Jorge Ubico (tuntud ka kui „teine Napoleon“) võimult kõrvaldamist 1944. aasta sügisel ning riigi pööramist demokraatlike reformide teele (ajavahemikku 1944-54 tuntakse riigis kui „10 aastat kevadet“). Mis riik?

8. 2009. aastal asutati Eesti Rahvuskultuuri Fondi juurde allfond, mille eesmärk on toetada Eesti ajaloo mõtestamist teatris. Fondist antakse kord aastas välja stipendium kas näitlejale, kes on kehastanud mõnda Eesti ajaloo tegelast veenvalt ja huvitavalt; lavastajale, kes on lavastanud mõne huvitava Eesti ajalugu käsitleva (ja mõtestava) teose või algupärandi autorile, kes on loonud kunstiliselt kandva ja ajalooliselt veenva teose. Viimati (2012. aasta detsembris) andsid fondi asutajad üle stipendiumid Andrus Kivirähale, Uku Uusbergile ja Roland Laosele. Stipendiumid anti neile Oskar Lutsu noorpõlve ja kirjanikuks kujunemise kunstiliselt mõjuva kujutamise eest Eesti Draamateatri lavastuses „Kevadine Luts“. Kes on see fondi asutajatest abielupaar?

9. Mis logoga on tegemist?

10. Niimoodi nimetatakse haigelt koetükikese võtmist mikroskoopiliseks uurimiseks haiguse väljaselgitamise eesmärgil. Eelkõige on protseduur mõeldud selgitamiseks, kas haigus on pahaloomuline või mitte. Eksisteerib neli erinevat moodust selle proovi võtmiseks: peennõela, jämenõela, vaakum- ja väljalõike... Mis termin?

11. Mees pildil (eluaastad 1903-1969) oli suurepärane klaverimängija ning 1920.aastate keskel Viinis maineka helilooja Alban Bergi õpilaseks. Komponistina ei tõusnud ta aga kunagi oma õpetaja tasemele. Frankfurdi koolkonna esindajana oli tema peateoseks „Negatiivne dialektika“ (1944). Lisaks veel „Tunnetusteooria metakriitika“ ja „Uuema muusika filosoofia“. Kes?

12. Millega on läinud ajalukku Miss Baker (1957–1984) ja Miss Able? Sündmus, mis nad ajalukku jäädvustas, leidis aset 28. mail 1959. aastal. Miss Able lahkus küll meie hulgast juba 4 päeva pärast toimunut, ent Miss Baker nautis tuntuist veel aastaid.

13. Kuidas nimetatakse seda tüüpi inglise mütsi, mille legendaarseks teinud Sherlock Holmes? Mütsi (inglisekeelne) nimetus tuleneb sellest, et seda kanti peamiselt ühe teatud looma jahil.

14. Saksa DV oli tugev spordiriik ning konkurents aasta parima sportlase tiitlile vähemalt sama kõva. Ometi leidub tolle riigi aasta parimate atleetide nimistus sportlane nimega Gustav-Adolf „Täve“ Schur, kes tunnistati parimaks tervelt 9 järjestikusel aastal – 1953-1961. Mis ala Schur harrastas? Tema kollektsiooni kuulub ka kaks olümpiamedalit (hõbe ja pronks) ning kaks MM-tiitlit (1956,1959).

15. 1949. aastal võttis UNESCO endale uue liikmesriigi, kes aga 25 aastat hiljem organisatsioonist välja arvati. Põhjenduseks toodi asjaolu, et riik põhjustas arheoloogiliste väljakaevamistega ajaloolistes paikades neile pöördumatut kahju. UNESCO keeldus riigi liikmelisust taastamast kuni 1977. aastani, mil USA ähvardas organisatsiooni ilma jätta 40 miljonist dollarist. Mis riiki UNESCO vahepeal niimoodi karistas?

16. Kreeka linnriigid põhinesid omakaitSEL. Seega koosnes linnriigi sõjavägi kodanikest, kellest omakorda suurem osa olid raskerelvastuses (tavaliselt tähendas pikka oda ja kilpi) jalaväelased. Kuidas neid nimetati?

17. Lisaks sellele, et ta (1900-77) oli hinnatud kirjamees, valmis tal elu jooksul ka hulk filmistsenaariumeid. Tema stsenaaristikarjääri tipp hetkeks loetakse 1945. aastal valminud linateost „Les Enfants du Paradis“ („Paradiisi lapsed“, režissöör Marcel Carne), mida peetakse prantslaste vastuseks filmile „Tuulest viidud“. Film on nimetatud mitmete kriitikute hulgas korraldatud küsitlustes lausa läbi aegade parimaks. Nimekas režissöör Francois Truffaut on öelnud: „Annaksin kõik oma filmid, kui saanuks võimaluse lavastada „Paradiisi lapsi““. Kellest on jutt?

18. 1924. aastal asutati sellele Vilsandi rahvuspargi territooriumil asuvale poolsaarele üks Eesti esimesi looduskaitsealasid. 1970. aastatest on sinna hektarite kaupa istutatud männikultuure, millele nüüd on aga RMK sae külge pannud, et säilitada ja laiendada kõrede elupaiku. Kokku võetakse elupaikade kaitsmise nimel maha ligemale 60 ha metsa. Mis paigast on jutt?

19. Nii nagu Jaapanist on pärit ikebana või origami, pärineb sealt ka taoliste heegeldatud või kootud ning täistopitud nukukeste (loomakeste) valmistamise kunst. Kunst on üha rohkem populaarsust kogumas ka Eestis. Kuidas nimetatakse taolisi mänguasjakesi (või nende valmistamise kunsti)?

20. 2011. aastal tõusis kuuldav artist 85aastasena kõigi aegade vanima artistina USA albumiedetabeli tippu. Plaadil „Duets II“ laulab ta duetti Lady Gaga, Mariah Carey, aga ka varalahkunud Amy Winehouse'iga. Elu jooksul 14 Grammy auhinda võitnud mehele oli see 60 aastat kestnud karjääri jooksul esimene USA albumiedetabeli esikoht. Kes?

21. 2005.aastal läks kergejõustiku Kuldliiga sarja peavõit – 1 miljon dollarit, vaid ühele sportlasele, kes suutis vastata korraldajate nõudmisele võita kõik Kuldliiga osavõistlused. Kes ja mis alal? Saavutusega paikneb ta kõrvuti Maria Mutola ja Pamela Jelimoga, ent on ainus mitte-aafriklane, kes sellega hakkama saanud.

22. Küsitav on Albaania ja Makedoonia kõrgeim mägi (kõrgus merepinnast 2764 m, võib-olla veel sadakond meetrit kõrgem), hetkel ainus piirimägi Euroopas, mis on ühtlasi mõlema naabermaa kõrgeimaks paigaks. Asub samanimelises mäeahelikus Albaania ja Makedoonia piiril. Nimetage mäetipp!

23. Eelmise aasta sügisel Roomas toimunud peassambleel valis see rahvusvaheline organisatsioon oma esimeseks naissoost presidendiks prantslanna Mireille Ballestrazzi, kes tegi endale nime tegevusega Bordeaux's ja Korsikal. Millise 1923. aastal alguse saanud asutusega on tegemist?

24. Kotka tähtkuju säravaima tähe nime peaks arvutifännidel aitama meenutada 1975. aastal turul tulnud esimene personaalarvuti ... 8800, mis ühtlasi algatas revolutsiooni arvutimaailmas. Mis nimi?

25. Kui Jaan Toomik tuli välja oma roojainstallatsiooniga, siis ütlesid mitmed kunstiasjatundjad, et Toomik pole originaalne, ... tegi sama juba aastaid varem. Tõepoolest – 1961. aastal valmis sel itaallasel (eluaastad 1933-1963) 90 karbist koosnev taies „Merda d'artista“, milles iga karp sisaldas 30 grammi artisti rooja. Kunstnik kasutas oma töödes erinevaid materjale – näiteks pälvis suurt tähelepanu tema installatsioon „Fiato d'Artista“, mis kujutas endast alusele kinnitatud täispuhutud õhupalle. Kes?

26. Kuigi seda võib valmistada erinevatest lihadest, soovitakse seda teha eelkõige kanalihast (see toit oli ka üks Abraham Lincolni lemmikutest). Kokandussõnastikud kirjeldavad seda kui heledast lihast valmistatud raguud valges kastmes. Või siis „valge kreemjas ja veidi hapukas hautis-kaste“. Suure tõenäosusega pärineb toit keskaegselt Prantsusmaalt ning selle nimi tuleneb kahest prantsuskeelsest sõnast, mis vastavalt tähendavad küpsetamist ja tükeldamist. Mis suutäiega on tegemist?

27. Need kaitsealused ja ohustatud leemurid kuuluvad indrilaste hulka. Kuidas neid Madagaskari asukaid nimetatakse? Nad on saanud oma nime hoiatushüüu järgi, mida nad ohuolukorras kuuldavale lasevad.

28. Kes kursis moodsa ja nutika tehnoloogiaga, on pannud tähele ka seda kaubamärki. Veidi üllatav on ainult see, et kompanii peakorter asub Limassoli linnas Küprosel. Mis on selle praeguseks tolle maa kuulsaima firma nimi?

29. Kreeka tervishoiuministerium algatas 2011. aastal uurimise, kui selgus, et Joonia mere populaarsel puhkesaarel Zakynthosel saab üle 600 inimese ehk 1,5 protsenti saareelanikest teatud puude tõttu toetust. Nende inimeste korduskontroll näitas, et 82 protsenti neist osutusid petisteks. Kui Kreeka suurim sotsiaalkindlustusagentuur IKA tervishoiuministeriumi korraldusel hakkas uurima Zakynthose saare inimesi, tunnistati suurem osa kontrolli tulnuist täiesti terveteks. Lisaksjättis suur osa kutsututest üldse korduskontrolli tulemata. Millise libapuudega seal Zakynthosel inimesed riiki petsid?

30. Matthias Knutzen (1646 – 1674?) elas lapse- ja nooruspõlves Königsbergis. Õppis ka sealses ülikoolis ning samuti Kopenhaageni ülikoolis teoloogiat. Jõudis lühikese elu jooksul töötada kooliõpetaja ja sõjaväepreestrina. 1674. aastal avaldas aga kolm pamfletti, mis tekitasid paksu pahandust ning arreteerimise kartuses mees põgenes ning hilisemad andmed tema kohta puuduvad. Kultuuriloolased peavad teda aga (tema kirjutiste põhjal mõistagi) läänemaailma esimeseks ... Kelleks?

31. See roomlaste valitseja oli väidetavalt viimane, kes oskas lugeda etruski keelt. Ja mitte ainult ei lugenud, vaid pani kirja etruskide ajaloo. Lisaks ka veel etruski keele sõnaraamatu. Tema ajaloohuvi näitab seegi, et ta kirjutas kaheksast köitest koosneva Kartaago ajaloo. Kes oli see teadusmehest imperaator?

32. Režissöör Juri Kara jõudis selle filmi võtetega ühele poole 1994. aastal. Näitetrupp oli muljetavaldav: teiste hulgas kehastasid tegelasi Anastassia Vertinskaja, Viktor Rakov, Valentin Gaft ja Mihhail Uljanov. Kara linasteost peeti Nõukogude Liidu lagunemise järgse aja kalleimaks linasteoseks. Inflatsioon ja rubla ebastabiilsus tõstsid tootmiskulud taevasse – filmi peale kulus ligi 15 miljonit dollarit. Ent kui film valmis sai, otsustasid produtsendid, et levisse nad seda ei lase. Nad väitsid, et Juri Kara soovi järgi valminud montaaž on vastuvõetamatu. Maailmakuulsa helilooja Alfred Schnittke salvestatud filmimuusika anti siiski CD kujul välja. Kinopublikuni jõudis film alles 2011. aastal. Mis filmist on jutt?

33. Eesti ministritel on võimalik ametisse võtta abiminister. Seda on realselt juhtunud kahel korral (2003-2005 ja 2005-2007) ning mõlemal korral kasutas võimalust sotsiaalminister: vastavalt Marko Pomerants ja Jaak Aab. Mõlemad palkasid ametisse arstist erakonnakaaslase. Nimetage mõlemad ametis olnud abiministrid!

34. Thomas Bartholin (1616–1680) oli Taani teadlastesuguvõsast pärit arst, matemaatik ja teoloog. Kindlasti teatakse teda kõige paremini 1654. aastal vasturnud mehe lahkamisel tehtud avastuse järgi. See avastus lükkas ümber Galenoselt alguse saanud väärarvamuse. Oma avastuse õigsust pidi ta tõestama oma kaasaegsele, prantsuse teadlasele Jean Riolanile, kes keeldus teda uskumast ning raius surmani Galenose seisukohti. Mida taanlane avastas?

35. Millisele Aafrika riigile iseloomulikuks pinnavormiks on taolised lamedad platoolaadsed mäetipud ehk ambad? Kuivõrd järskude seintega mäetipud pakkusid looduslikku kaitset, asusid seal üleval kindlused, pühapaigad, külad vmt.

36. Ülemaailmne turuliider ehitus-ja kaevandusmasinate ning –seadmete tootmises on Caterpillar. Teisel kohal on selles arvestuses aga ..., mis turuliidri positsiooni naudib teatud Aasia piirkondades. Mis kompanii?

37. See ameeriklasest majandusteadlane (1867-1947) kogus kuulsust kvantitatiivse raha teooriaga (quantity theory of money), mis lihtsustatult öeldes väidab, et raha hulga kahekordistamine kahekordistab ka pikaajalises perspektiivis hinnad. Monetaristide hulka kuulunud meest on James Tobin ja Milton Friedman kutsunud USA läbi aegade suurimaks majandusteadlaseks. Esimeseks staarökonomistikts kutsutud mehe reputatsioon sai kannatada Suure Depressiooni ajal, kuivõrd vahetult enne New Yorgi börsikrahhi 1929. aastal kuulutas ta, et aktsiahinnad on „saavutamas püsivalt kõrget taset“. Kes?

38. See meilgi müüdav ja tuntud toode on tegelikult Lõuna-Ameerikas kasvava põõsa skiinuse (*Schinus molle*) kuivatatud mari. Sel on õrn ja veidi kirbe maitse, üsna sarnane meie kodustele kadakamarjadele. Mis nime all teda meil turustatakse?

39. Põhjamaade krimkavaimustuse laineharjal tasub neid siingi küsida. Lisaks sellele, et küsitav (sündinud 1960) on Norras tuntud muusik, on tema raamatuid müüdnud sealmail 2 miljoni eksemplari kanti. Eesti keeleski on viimastel aastatel ilmunud neid mitmeid (säätan teid norrakeelsetest pealkirjadest): „Punarind“, „Muretu“, „Vereteemandid“, „Päästja“ ja „Lumememm“. Tema teose „Pearahakütid“ alusel valmis 2011. aastal üks Norra läbi aegade menukamaid filme. Mees tegutseb ka lastekirjanikuna – tänavu ilmus eesti keeleski tema raamat „Doktor Proktori puuksupulber“. Kes?

40. Ta oli barokiajastu helilooja (1671–1751), keda kaasaegsed tundsid peamiselt ooperite loojana, ent tänapäeval teatakse seda itaallast eelkõige tema instrumentaalpalade kaudu. Kelle loomingut kuulete?

41. Kes on see legendaarne II maailmasõja aegne tegelane, kes armastas oma vallutusretki tähistada muu hulgas ka ületatud jõgedesse kusemisega? Näiteks on tuntud tema minimalistlik telegramm: „Kusin Seine’i“. Pildil näete aga teda soristamas ühte teise olulisse Euroopa jõkke. Vastus palun vormistada: kes kuseb kuhu....

42. Tennises on kasutusel igasugu huvitavaid termineid – kuidas nimetatakse olukorda, kus mängija kaotab setis küll esimese geimi, ent võidab siis järjest kuus (tulemuseks 6:1)?

43. Tundub kummalisena, aga filmilindile õnnestus teadlastel see loom (perekond *Architeuthis*) saada esmakordselt alles eelmise aasta suvel. See läks korda Vaikse ookeani põhjaosas Ogasawara saarte lähistel 630 meetri sügavusel. USA telekanali Discovery Channel ja Jaapani rahvusliku teadusmuuseumi koostöös sündinud projekti tarbeks tehti kokku sadakond retke vee alla. Teadlastel õnnestus looma jälitada kuni 900 meetri sügavusele, enne kui ta pimedusse kadus. Esimene foto tehti mereelukast 1874. aastal. Kellest on jutt?

44. Herbert Lom (1917-2012) oli tšehhi päritolu inglise näitleja, kelle üheks tuntumaks tegelaskujuks jäi komissar Dreyfus. Tegelaskuju pärineb 1960.-1970. aastate filmisarjast, mille keskseks tegelaseks on inspektor Closeau. Millist tuttavlikku pealkirja see filmisari kandis?

45. Küsitava hiinlannast kangelase lugu ilmus esmakordselt 6.sajandil ning jutustab vaprast naisest, kes võtab armees üle oma vanaks jäänud isa väejuhi koha ning sõdib 12 aastat vapralt vaenlaste vastu, keeldudes samas kõikidest aurahadest. Populaarne rahvajuttude kangelanna on leidnud äramärkimist ka tänapäeva kultuuriloos. Kes?

46. Eesti üks edukamaid põllumajandusettevõtteid Väätsa Agro kasvas välja legendaarsest kolhoosist, mille juht oli 1954. aastast kuni selle lõpuni mitte vähem legendaarne Endel Lieberg. Millist omale ajale sobilikku nime see kolhoos kandis?

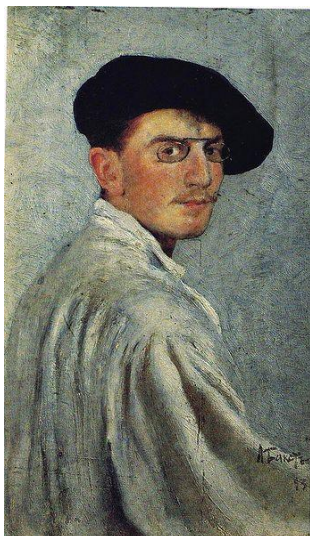
47. Lühidalt öeldes võib seda moodsat terminit kirjeldada järgmiselt: rühm inimesi koguneb mingisse avalikku kohta (parki, kaubanduskeskusesse vms.), kus nad hakkavad tegema midagi esmapilgul täiesti mõttetut – tarduvad paigale, hakkavad tantsima, peavad padjasõda jne. Tegevus kestab tavaliselt mõne minuti, pärast seda minnakse tagasi oma igapäevatoimetuste juurde. Millest on jutt?

48. Seda prantslast (sündinud 1948) teatakse moekunstnikuna, kes teinud koostööd ka Beyonce'iga, ent rohkemgi hinnatakse teda kui parfüümimeistrit. Ta debüteeris lõhnatural 1992. aastal parfüümiga Angel. Eelmisel kümnedil lisandus valikusse ka Alien. Kindlasti on oma selles, et tema parfüümiäri toob sisse sadu miljoneid, pudelite kummalisel disainil. Kes on see moetööstur?

49. Grusiinid on viimastel aastatel väga aktiivselt tegelenud oma rahvuslike kaubamärkide patenteerimisega, kuivõrd eriti Venemaal on esinenud ohtralt nende kuritarvitamist. Üheks taoliseks on lehmapiimast valmistatav pehme soolveejuust. Juustumassi sõtkutakse nagu tainast, mille tulemusel on toodang kihilise, tihke tekstuuriga. Mis nime see grusiinide uhkus kannab?

50. See vene kunstnik (1866-1924) oli Sergei Djagilevi lähikondne ning Ballets Russes trupi liige, hoolitsedes kostüümide ja lavadekoratsioonide eest. Kes? All vasakul autoportree, paremal Ida Rubinsteinile disainitud Kleopatra kostüüm.

51. Kui te sõidate linna, kus teid tervitatakse sellise tunnuslausega, siis kuhu te parasjagu olete jõudnud?

52. Viljandi muuseumi tabas eelmisel aastal tõsine kultuuriministeeriumi poolne näpuviibutus, kui selgus, et muuseumi filiaaliks oleva helilooja Mart Saare majamuuseumi renoveerimisel ei käidud selleks eraldatud rahaga õigesti ringi. Samuti olid tehtud tööd kohati ebarahuldava kvaliteediga ning osa tööd jäid sootuks tegemata. Ühtlasi tekkis ministeeriumil idee anda hoone RMK kasutusse, kuivõrd seal lähistel asub nende matkarada. Mis nime kannab see paik metsade-rabade vahel, kus muuseum paikneb?

53. Mõnikord võiks looma nime ka lihtsalt pilti vaadates ära vastata. Kes on pildil? Originaalis on see koduseatõug pärit Vietnamist.

54. Katseklaasis tekib savipulbri segamisel hägune vedelik, milles saviosakesed on hõljuvas olekus (heljum). Katseklaasi lisatud aine on savi, mis vees ei lahustu. Hägust vedelikku, mis sisaldab vees mittelahustuva tahke aine hõljuvaid osakesi, nimetatakse Seismisel tahke aine sadestub ning ladestub katseklaasi põhja. Mõne aja möödudes muutub ka katseklaasis olev vesi selliseks, nagu katse alguses oli. Millise nähtusega on tegemist?

55. Hommaaž Henri Kaarmale. Esimene inimene, kes ületas ujudes La Manche'i väina, oli 25. augustil 1875. aastal inglasest kapten Matthew Webb (1848-1883). Ta sai oma teoga väga kuulsaks ning astus vastuu utele hulljulgetele väljakutsetele. Paraku 1883. aastal ta seetõttu hukkus. Millise kuulsa geograafilise objekti juures Webb oma elu jättis?

56. Ta oli hetäär, Aleksander Suure kaasaegne ja mõningail andmeil lähedane kaaslane. Väidetavalt pistis just tema mahitusel Aleksander tule otsa Pärsia kuningate linnale Persepolisele. Kindlamalt võib väita, et naine oli Aleksandri väejuhi Ptolemaiose armuke ja hilisem abikaasa, kes kinkis mehele kolm last. Mis nime kandis see hetäär?

57. 1962. aastal tegi see plaadikompanii saatusliku eksisammu, loobudes sõlmimast lepingut uue tõusva tähe, The Beatlesiga. Põhjenduseks toodi, et „nende kitarribändide vaimustus on möödumas”. Teada on ka, et samal põhjusel said kompaniilt äraütleva vastuse The Yardbirds ja Manfred Mann. Siiski ei lastud mööda kõiki võimalusi - kui Rolling Stones hakkas kuulsust koguma ning George Harrison soovitas neil silma peal hoida, sõlmis kompanii nendega otsekohe lepingu. Mis plaadifirmast on jutt?

58. Selle Bondi-filmi stsenaariumi autoriks on tuntud briti lastekirjanik Roald Dahl, ent filmi pealkiri on laenatud 17. sajandi haikumeistri Matsuo Basho ühest luuletusest. Kuna eelnevad Bondi-filmid olid olnud Jaapanis vägagi menukad, sisaldus selles filmis muidki viiteid Jaapani kultuurile. Mis on filmi pealkiri?

59. Ta on üks nendest vähestest naismäesuusatajatest, kes võitnud MK-etapi kõigis viies distsipliinis. Täpsustavalt – tema oli läbi aegade esimene! Lisaks on ta võitnud kolmel korral MK-sarja, kaks kulda olümpialt ja ühe MM-tiitli. Kes (1969)?

60. Kuulete esitamas Mikk Tammepõldu laulu „On asju, milles eksida ei saa”, mille sõnad pärinevad Artur Alliksaarelt. Lisaks soololugudele teavad muusikasõbrad Tammepõldu kui selle 2008. aastast tegutseva peamiselt bluesrocki viljeleva ansambli solistina. Ansambel on andnud välja kaks albumit (viimati eelmisel aastal „VIP“) ning soojendanud sellist väljamaist külalist nagu Rival Sons. Mis kooslus?

61. Eestiski hakkavad pead tõstma väikesed omanäolised õlletööstused. See Tallinnas tegutsev pruulikoda on enda jumalaks kuulutanud humala ning püüab kundesid huvitavate maitsetega. Senini on klientidele pakkuda kolme marki: Öö, Rukkirääk ja Topeltnelson. Mis nime see tegija kannab? Mitteteadjaile võiks meenuda üks Tallinnas asunud samanimeline ettevõtte, mis tootis midagi, mille üle võib uhkust tunda ka üks põhjanaabrite firma.

62. See peamiselt kunstist tuttav mõiste tuli esmakordselt kasutusele kirjandusliku pseudonüümina. Seda kasutasid arstina tegutsenud Adolf Kussmaul ja advokaat Ludwig Eichrodt. Koos kirjutasid mehed väikekoodanlust jm pilkavaid luuletusi. Pseudonüüm kombineeriti 1848. aastal Müncheni ajakirjas Fliegende Blätter avaldatud kahe luuletuse pealkirjast. Millest on jutt?

63. Neli suurimat lindu maailmas on jaanalind, emu, kiiverkaasuar ja nandu. Viiendale kohale paigutub kõrgust arvesse võttes marabu. Kui arvestada aga kehakaalu, siis on viiendaks suurim lind aga hoopis tema – emas- ja isaslinnud on võrdlemisi sama suurusega ning mass võib ulatuda kuni 45 kiloni (tavaliselt 25-30 kg). Mis lind?

64. Küsitav (1495-1568) oli prantslasest aadlimees, kes ajalukku läks Malta ordu 49. suurmeistrina (ametis 1557-1568). Eriti tuuakse esile seda, kuidas ta osavalt suutis oma alluvaid juhtida 1565. aastal, kui türklased (ebaõnnestunult) piirasid Maltat. Kuigi infot sai tema kohta napilt, ei tohiks eelneva info alusel raske ära arvata mehe nime. Nimetage see!

65. Mille kohta käivad järgnevad faktid?

- Need töötati välja firmas General Dynamics, tänapäeval toodab neid aga Raytheon.
- Ametlikult on nad USA armee relvastuses 1983. aastast.
- Praegu on neid arsenalis ca 3500 tükki.
- Viimati kasutati neid sõjategevuses Liibüa vastu.

66. 563. aastal paiskusid Rhône'i jõest lähedal asuvasse järve suured veemassid, kui jõe mägiselt kaldalt varises vette kivilaviin. Tunnike pärast laviini jõudis 8 m kõrgune hiidlaine järve kaldal asuva samanimelise linnani, pühkides selle maamunalt. Kroonikad räägivad, et hiidlaine hävitas ka hulga külasid ning hukkus palju inimesi ja kariloomi. Sajanditetagusele sündmusele on teadlased saanud tänapäevaste uurimismeetoditega kinnitust. Avastatud on ligikaudu viie meetri paksune kiht, mis on tekkinud ajavahemikul 381-612. Kõigist tollest ajavahemikust tuntud loodusõnnetustest seletavad sellise kihi teket vaid 563. aasta kivilaviini põhjustatud hiidlaine. Samas ei ole teada, mis põhjusel laviin vallandus. Maavärinale mingeid viiteid ei ole. Mis järvest/linnast on jutt?

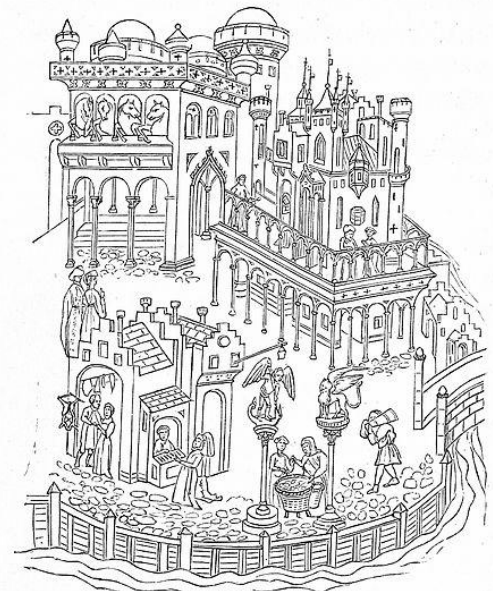
67. Mogulite valitsejat Shah Jahani teatakse eelkõige mehena, kes oma abikaasa mälestuseks lasi püstitada Taj Mahali. Vähem on teada, et 10 aastat pärast oma isa, eelmise valitseja (võimul 1605-1627) surma, püstitas Shah Jahan ka tema auks suurejoonelise mausoleumi. See paikneb tänapäeva Pakistanis Lahore provintsis. Ehitist on kujutatud ka Pakistani 1000-ruupiasel rahatähel. Mis nime kandis Shah Jahani isa?

68. 2001. aastal andis kirjastus Varrak välja prantsuse kirjaniku Boris Viani peateose „Päevade vaht” („L'Écume des jours”), mille eestindas Ervin Bernhardt. Mehe tõlketöö teeb eriliseks koht, kus mees seda tegi. Samas oli mees selgeks õppinud ka prantsuse keele. Kus Bernhardt selle Viani tähtromaani tõlkis? Vastake võimalikult täpselt.

69. Leedu korvpallikoondises on mitmeid mängijaid, kes oma riigi eest on visanud 1000 punkti ja enam. Viimati jõudis maagilise tähiseni Šarunas Jasikevicius Londoni olümpial. Suveräänseks rekordskoorijaks on aga 1453 punktiga mees, kes on tulnud Barcelona meeskonnaga kolmel korral Hispaania meistriks. Kes? Praegu töötab ta Houston Rocketsi talendiotsijana.

70. Filippo Calendario oli arhitekt, kelle kava järgi on ehitatud Vana Maailma üks kuulsamaid hooneid. Tegelikult ei olnud see uusehitis, vaid ümberehitus/laiendus vanast sama koha peal asunud hoonest. 1355. aastal poodi arhitekt sama hoone juures üles, süüdistatuna oma valitseja vastu suunatud vandenõus. Mis hoonest on jutt? Lisan siia juurde 14. sajandist pärit joonistuse sellest hoonest.

71. Kui perekond Ränirahnud seiklevad kauges minevikus, siis see perekond (samuti Hanna ja Barbera toodang) seikleb kauges tulevikus, 2062. aastal. Esmakordselt jõudis Orbit Citys elav perekond vaatajateni 1962. aastal. Mis nime see pere kannab?

72. 17. oktoobril 1917. aastal toimus Eesti vetes suur merelahing venelaste ja sakslaste vahel. Võitsid viimatinimetatud ning neil õnnestus põhja lasta ka venelaste laev Slava, mis kaalus 13 500 tonni ning oli 121 m pikk. Tegemist on suurima Eesti territoriaalvetes uppunud laevaga, Mis nime all seda lahingut tuntakse?

73. Azkaban on üks väheseid omataolisi kinnipidamisasutusi, teine nimeliselt teada olev on veel Nurmengard. Vangla asupaik on ebamäärane, seda on kirjeldatud kui „kusagil Põhjamere keskel“. Vanglahoonet võib kirjeldada kõrget kolmnurkse põhiplaaniga ehitisena. Kelle kinnipidamiseks on Azkaban mõeldud?

74. See kiiruisutamisareen oli varem tuntud kui Ludwig-Schwabl-Stadion, tänapäeval Max Aicher Arena, teatakse aga seda peamiselt asukoha järgi. Kunstjääga kiiruisutamishall paikneb merepinnast 690 m kõrgusel ning mahutab kuni 10 000 pealtvaatajat. Areen on tuntud oma kiire jääkatte poolest – alates avamisest 1965. aastast on seal maailmarekordeid uuendatud 80 korral. Enne moodsate kiiruisuhallide tulekut, peeti rada Euroopa kiireimaks (kui Medeo rada Euroopas mitte asuvaks lugeda). Kus see spordirajatis asub?

75. See riigimees (1903-2000) on moodsa Tuneesia riigi asutaja. Loomulikult oli ta ka oma riigi esimene president ja seda tervelt 30 aastat (1957-1987, aastast 1975 eluaegne president). Teda on sageli võrreldud Türgi liidri Atatürgiga, sest tema viis riigis läbi rea läänelikke reforme. Samas pidas 1974. aastal Gaddafi plaani ühisriigi (mille presidendiks saanuks tema) loomiseks. Kes on see tuneeslane?

76. „Madame Butterfly“ on eelkõige tuntud kui Puccini ooperi pealkiri. Sama hüüdnime kandis aga ka tuntud ujuja, kelle auhinnakappi kuulub muu hulgas ka kolm olümpiakulda (1984) ning 24 USA meistritiitlit. Kes?

77. Edgar Savisaare hiigelhonorarid oma kirjatükkide eest on tegelikult peenraha, kui võrrelda teda selle Euroopa riigipeaga. 2011. aastal teenis ta oma raamatutega (teosed nagu „Aasta opositsioonis“, „Aasta ametis“ jt) 2 miljonit dollarit (ehk üle 16 miljoni oma rahas). Kes on see üliedukas literaat?

78. Näete maale mehelt (eluaastad 1831-1910), keda just taoliste teoste tõttu on kutsutud Šveitsi „rahvuskunstnikuks. Kes?

79. Riigigümnaasiumide loomine on käimasoleva koolireformi üheks nurgakiviks. Praeguseks omab seda staatust 5 Eesti üldhariduskooli. Kolm neist on loodud viimase paari aasta jooksul. Esimesed kaks said aga alguse juba 1994. aastal. Nimetage mõlemad!

80. Kuuldav suupillisoolo juhatab sisse brittide ansambli Muse loo „Knights of Cydonia“. Soolo on laenatud kuulsalt heliloojalt, kes kirjutas teema ühele menufilmile. Kelle loomingut kuulete?

Vastused

1. The Daily Mirror
2. Eilat
3. Mahoonia
4. Gerard Pique
5. Heiti Talvik
6. Reet Tobre
7. Guatemala
8. Siim ja Kristi Kallas
9. After Eight
10. Biopsia
11. Theodor Adorno
12. Käsid kosmoses/esimesed USA loomastronautid
13. Deerstalker
14. Jalgrattasport
15. Iisrael
16. Hopliidid
17. Jacques Prevert
18. Harilaid
19. Amigurumi
20. Tony Bennett
21. Tatjana Lebedeva, kolmikhüpe
22. Korab
23. Interpol
24. Altair
25. Piero Manzoni
26. Frikassee
27. Sifakad
28. Prestigio
29. Pimedad/sügava nägemispuudega
30. Ateist
31. Claudius
32. „Meister ja Margarita“
33. Peeter Laasik, Külvar Mand
34. Lümfid
35. Etioopia
36. Komatsu
37. Irving Fisher
38. Roseepipar
39. Jo Nesbø
40. Tomaso Giovanni Albinoni
41. George Patton kusemas Reini jõkke
42. Kinnine muna
43. Hiidkalmaar
44. „Roosa Panter“ (The Pink Panther)
45. (Hua) Mulan
46. 9.mai kolhoos
47. Flashmob
48. Thierry Mugler
49. Sulguni (suluguni) juust
50. Leon Bakst
51. Reno Nevada osariigis
52. Hüpassaare
53. Rippkõhtsiga
54. Suspensioon
55. Niagara jõge samanimelise kose juures
56. Thais
57. Decca
58. „Elad vaid kaks korda“ („You Only Living Twice“)
59. Petra Kronberger
60. Dramamama
61. Põhjala (ametlik nimi Õllekunsti OÜ)
62. Biidermeier
63. Keiserpingviin
64. Jean Parisot de Valette (tema järgi on nimetatud La Valletta)
65. Tomahawk raketid
66. Genfi järv/linn
67. Jahangir
68. Bangkoki vanglas
69. Arturas Karnišovas
70. Doodžide palee Veneetsias
71. „Jetsonid“ („The Jetsons“)
72. Muhu väina lahing
73. Nõiad (võlurid vmt) – Harry Potteri saagast
74. Inzell
75. Habib Bourguiba
76. Mary Meagher
77. Viktor Janukovõtš
78. Albert Anker
79. Nõo Realgümnaasium, Noarootsi Gümnaasium
80. Ennio Morricone (pärit Sergio Leone filmist „Once Upon a Time in the West“, 1968)